

แนวปฏิบัติทางการพยาบาลการดูแลมารดาหลังคลอดเพื่อลดภาวะคัดตึงเต้านมและส่งเสริมของการให้นมบุตร หอผู้ป่วยสูติรีเวชกรรม โรงพยาบาลลำปาง

พว.ชลธิชา ทาประเสริฐ กลุ่มงานการพยาบาลสูติรีเวชกรรม

หลักการและเหตุผล: ภาวะคัดตึงเต้านม (Breast Engorgement) เป็นภาวะแทรกซ้อนที่พบได้บ่อยในช่วง 72 ชั่วโมงแรกหลังคลอด ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการให้นมบุตรและคุณภาพชีวิตของมารดา ในปีงบประมาณ 2565-2567 พบมารดาหลังคลอดทั้งคลอดปกติและผ่าตัดคลอดที่มีภาวะคัดตึงเต้านมและไม่มีน้ำนม ร้อยละ 4.23, 3.34 และ 4.29 ตามลำดับ รวมทั้งทารกมีน้ำหนักตัวต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 1.76, 2.0 และ 1.92 ตามลำดับ เป็นเหตุให้พัฒนาแนวปฏิบัติโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดภาวะคัดตึงเต้านมและส่งเสริมของการให้นมบุตร

วิธีการศึกษา: สืบค้นเอกสารวิชาการที่เผยแพร่ในปี ค.ศ. 2020-2024 จำนวน 15 เรื่อง โดยใช้คำค้นหาหลักฐาน PICO ประกอบด้วย Population : มารดาหลังคลอดทั้งคลอดทางช่องคลอดและผ่าตัดคลอด ที่เข้ารับการรักษามารดาหอผู้ป่วยสูติรีเวชกรรม ตั้งแต่ 24 ชั่วโมงหลังคลอดจนถึงจำหน่าย Intervention: การดำเนินแนวปฏิบัติทางการพยาบาลแบบองค์รวมเพื่อป้องกันและลดภาวะคัดตึงเต้านม ประกอบด้วย การประเมินภาวะสุขภาพ การจัดการการปฏิบัติการพยาบาล การให้ความรู้และคำแนะนำ Comparison: การดูแลตามมาตรฐานทั่วไป Outcome : อุบัติการณ์ภาวะคัดตึงเต้านม เพิ่มอัตราการให้นมแม่ต่อเนื่อง และลดระดับความปวดเต้านม พัฒนาแนวปฏิบัติโดยใช้หลักการของสภาวิชาชีพด้านการแพทย์และสุขภาพแห่งชาติประเทศออสเตรเลีย (NHMRC, 1999) และจัดลำดับความน่าเชื่อถือตามเกณฑ์ของ Melnyk & Fineout-Overholt (2023) สังเคราะห์และยกร่างแนวปฏิบัติทางการพยาบาลในระหว่างเดือน มกราคม-เดือนพฤษภาคม 2568

ผลการศึกษา: ผลงานวิชาการที่ตรงกับเกณฑ์ PICO กำหนด 15 เรื่อง สังเคราะห์และยกร่างแนวปฏิบัติทางการพยาบาล จำแนกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1)การประเมินภาวะสุขภาพ 3 ข้อ ได้แก่ การประเมินก่อนเริ่มให้นมลูกระหว่างการให้นมลูกและเมื่อเกิดภาวะคัดตึงเต้านม 2)การจัดการ 3 ข้อ ได้แก่ การจัดการเชิงป้องกัน การจัดการเมื่อเกิดภาวะคัดตึงเต้านม และการจัดการด้านยาและการรักษา 3)การปฏิบัติการพยาบาล 3 ข้อ ได้แก่ เทคนิคการให้นมบุตรที่ถูกวิธี การนวด การประคบอุ่นและการประคบเย็น 4)การสอนและการให้คำแนะนำ3ข้อได้แก่การให้คำแนะนำก่อนคลอด หลังคลอด และด้านจิตใจและ 5) การบันทึกการพยาบาล 2 ข้อ

สรุปผล: แนวปฏิบัติทางการพยาบาลการดูแลมารดาหลังคลอดเพื่อลดภาวะคัดตึงเต้านมและส่งเสริมของการให้นมบุตรมี 5 ด้าน ได้แก่ การประเมินภาวะสุขภาพ การจัดการ การปฏิบัติการพยาบาล การสอนและการให้คำแนะนำ และการบันทึก

การอภิปรายผล: แนวปฏิบัติทางการพยาบาลการดูแลมารดาหลังคลอดเพื่อลดภาวะคัดตึงเต้านมและส่งเสริมของการให้นมบุตรหอผู้ป่วยสูติรีเวชกรรมต้องอาศัยการปฏิบัติตามหลักฐานเชิงประจักษ์ การทำงานเป็นทีม การประเมินที่ครอบคลุม การจัดการความเสี่ยงอย่างเป็นระบบ การติดตามอย่างใกล้ชิดและการบันทึกที่มีคุณภาพ เป็นองค์ประกอบสำคัญในการเพิ่มความปลอดภัยของผู้ป่วย

ข้อเสนอแนะหรือการพัฒนางาน: วางแผนดำเนินการประเมินคุณภาพแนวปฏิบัติ ด้วย Agree II และทดลองใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อประเมินผลลัพธ์ทั้งด้านผู้ป่วยและระบบบริการ

